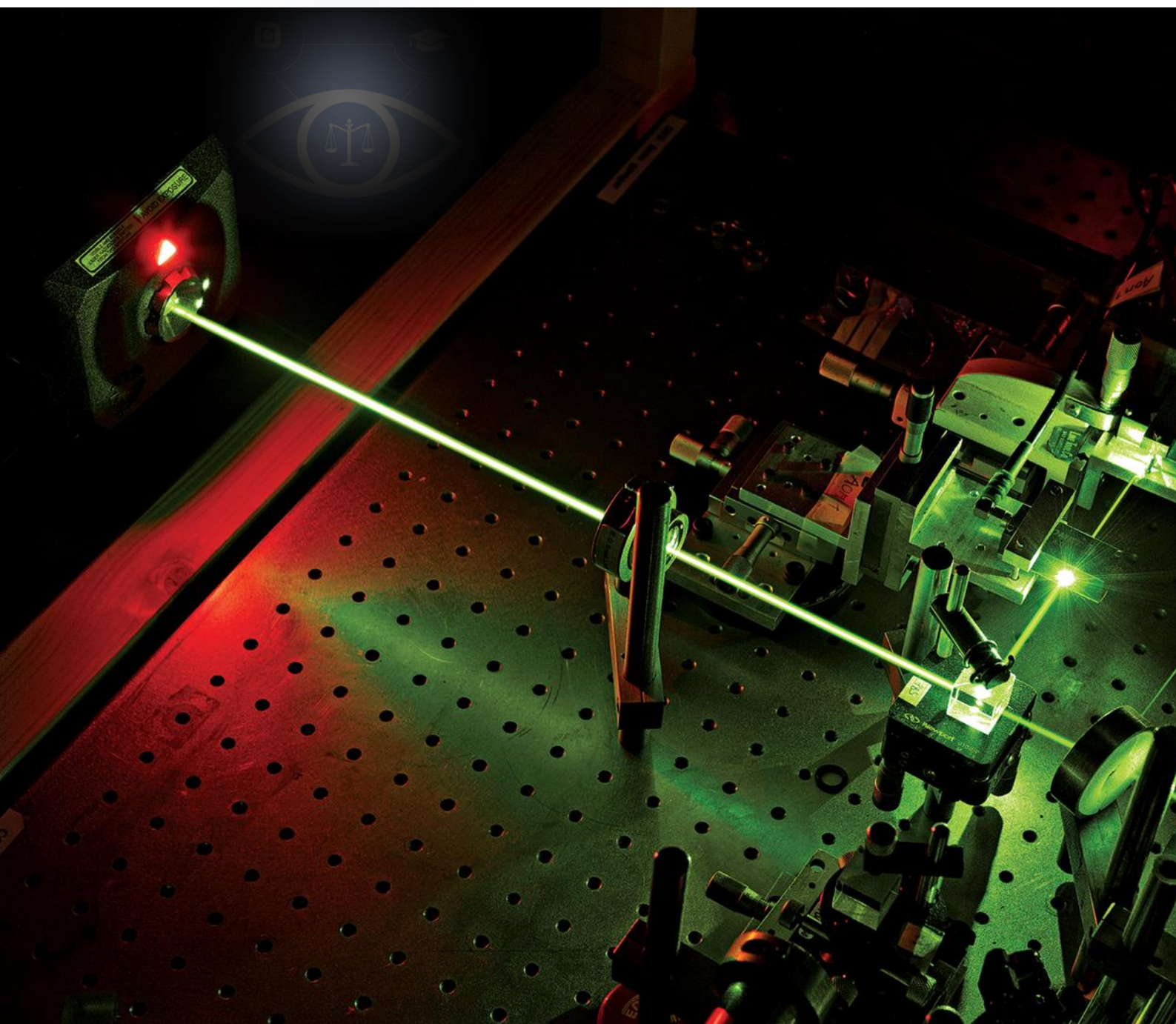




ÅRSRAPPORT 2018

STUDENTOMBUDET VED NTNU

TRONDHEIM, 31.1.2019

"(...) Tusen takk igjen for all hjelp, jeg er ikke i tvil om at det hjalp at du satte lys på problemstillingen overfor instituttet (...)"



«(...) Takk igjen! Det var veldig godt å kunne møte en nøytral part som samtidig tilhører NTNU. Jeg synes det er veldig bra at studentombudet eksisterer (...)"



TRENGER DU RÅD FRA NOEN SOM SER SAKEN FRA EN NØYTRAL SIDE?



Studentombudet

Studentombudet

Innholdsfortegnelse

1	Forord.....	3
2	Statistisk informasjon	4
3	Studentombudets anbefalinger.....	6
3.1	<i>Saksbehandlingen</i>	7
3.1.1	Sen saksbehandlingstid	7
3.1.2	Manglende enkeltvedtak.....	9
3.1.3	Studentombudets anbefaling.....	11
3.2	<i>Sensur av eksamen</i>	12
3.2.1	Studentombudets anbefaling.....	12
4	Studentombudets arbeid - profileringsstrategi	14
5	Avsluttende bemerkninger/refleksjoner av 2018.....	16
Vedlegg 1 – Studentombudets bemerkninger til kategoriseringen.....		19
	<i>Kategori - Utenfor studentombudsordningen</i>	20
	<i>Kategori - Læringsmiljø.....</i>	20
	<i>Kategori - Trakassering og seksuell trakassering</i>	21
	<i>Kategori - Studierelaterte forhold som inbefatter referansegrupper</i>	21
Vedlegg 2 – Studentombudets nettverk		24
Vedlegg 3 – Studentombudets mandat.....		25
Vedlegg 4 – kort beskrivelse av hver enkelt kategori.....		27



1 Forord

Studentombudet ved NTNU har nå vært operativ i overkant av et års tid, og 2018 har vært et meget interessant og lærerrikt år. I dette tidsrommet har jeg bl.a. fått økt kjennskap til utdanningsinstitusjonen, og økt trygghet i studentombudsrollen.

Det har også vært et meget interessant «studentombudsår» nasjonalt. Nylig er høringsfristen gått ut for lovforslag om at alle studenter ved universiteter, høyskoler og fagskoler i Norge skal ha tilgang på et studentombud. Som kjent har sentrale forvaltningsmyndigheter tidligere påpekt ordningens viktighet for å ivareta studentenes rettigheter ved utdanningsinstitusjonene. Dette fremkom særlig i Meld. St. 16 (2016–2017) Kultur for kvalitet i høyere utdanning (Kvalitetsmeldingen). I Kvalitetsmeldingen ble det fremhevet av regjeringen at studentombudene er en uavhengig bistandsinstans, og at ordningen har vist seg å være til god nytte for studentene og for institusjonene.

I det daglige innebærer studentombudets arbeid blant annet å markedsføre studentombudsrollen overfor studentene, og å være tilgjengelig til å gi råd og veiledning på alle mulige slags studierelaterte henvendelser studentene søker informasjon om. For at studentombudet skal kunne være en godt tilbud overfor NTNUs studenter, er det viktig fremover å øke studentenes kunnskap om studentombudsordningen ved god profilering.

Som studentombud vil jeg med mine anbefalinger i årsrapporten forsøke å bidra til at NTNU ivaretar studentenes rettssikkerhet på best mulig måte. Studentombudet har en unik organisatoriske plassering ved å være en uavhengig instans ved universitetet. Dette er et viktig aspekt ved ombudsordningen for å ivareta tillitsforholdet mellom ombudet og NTNUs studenter. Via studenthenvendelser kan ombudet bli kjent med forhold, som ellers ikke ville ha kommet til overflaten, og som kan belyse rutinemessige forbedringspunkt innad i organisasjonen.

I årsrapporten har jeg i denne omgang kun inntatt statistisk informasjon om studenthenvendelsene for 2018, studentombudets anbefalinger til NTNU, samt kort informasjon om studentombudets profileringsstrategi. Som vedlegg til rapporten fremgår nærmere forklaring om studentombudets virksomhet i 2018, studentombudets nettverk, mandat og kategorisering av studenthenvendelser.

Årsrapporten fremlegges overfor styret og har til hensikt å synliggjøre studentombudets virksomhet i 2018.

God lesning.


Lennart Soligard
NTNUs studentombud



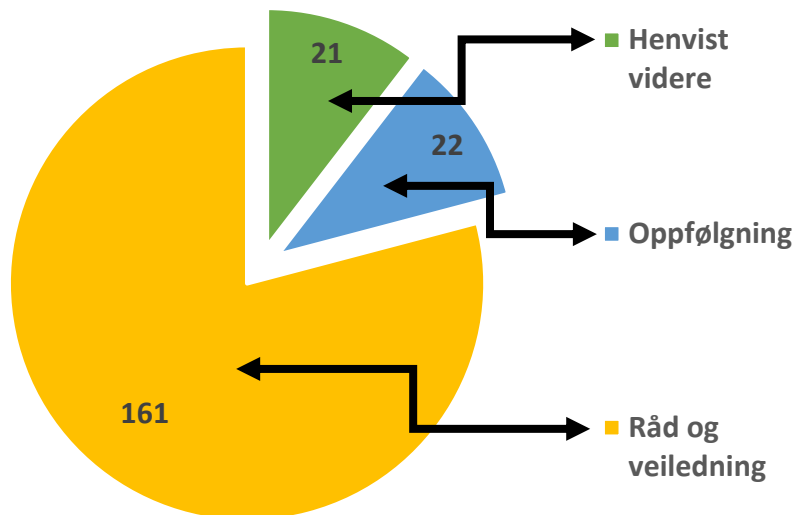
2 Statistisk informasjon

«Formålet med ordningen er å bidra til økt rettssikkerhet for studentene»

Fra studentombudets mandat

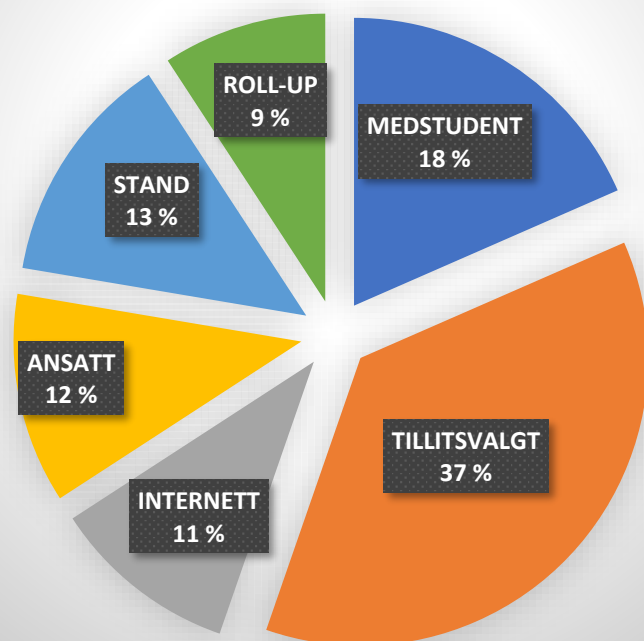
STUDENTENE HENVENDTE SEG BLANDT ANNET OM TEMAENE:

- EKSAMEN
- PERSONVERNSPM.
- REFERANSEGRUPPER
- OBLIGATORISKE ARB.KRAV
- SAKSBEHANDLINGSTID
- LÆRINGSMILJØ
- PRAKSIS



Figur 1 - Studentombudets oppfølging av studenthenvendelsene

DE 204 STUDENTENE SOM HENVENDTE SEG, BLE KJENT MED STUDENTOMBUDSORDNINGEN FØRSTE GANG VIA:

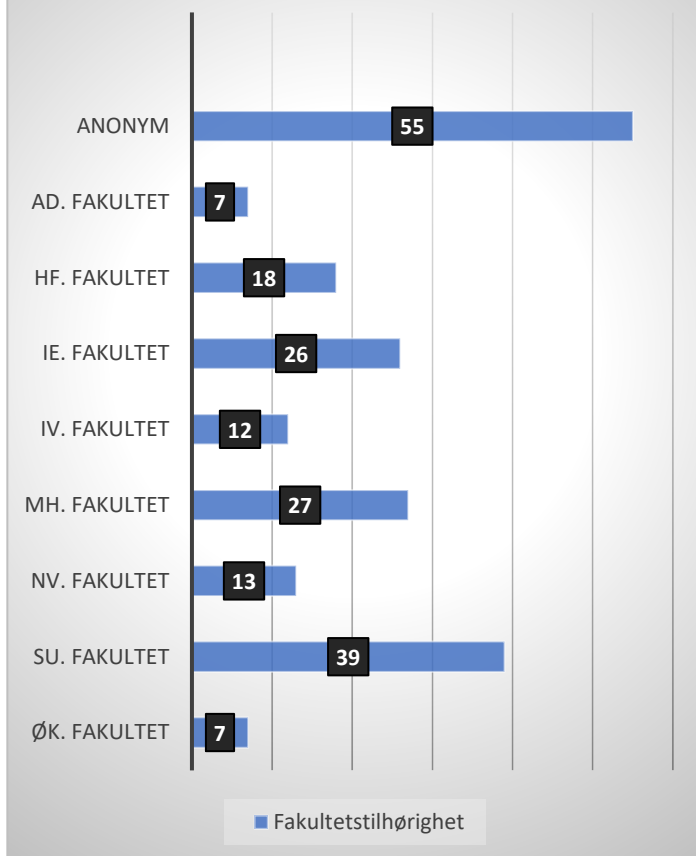


DE FLESTE STUDENTENE HENVENDTE SEG TIL STUDENTOMBUDET PER E-POST (47 %):

- PÅ STAND 19 %
- PÅ KONTOR 15 %
- PÅ TELEFON 19 %
- PÅ E-POST 47 %

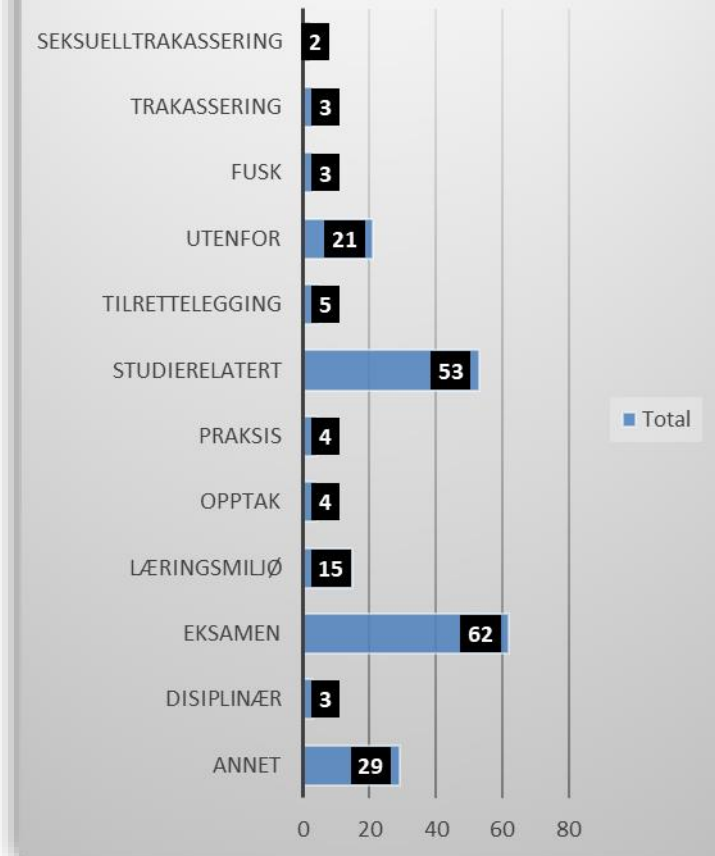
Figur 2 - Informasjonskanal studentene første gang ble kjent med ombudsordningen

204 studenthenvendelser Fakultetstilhørighet



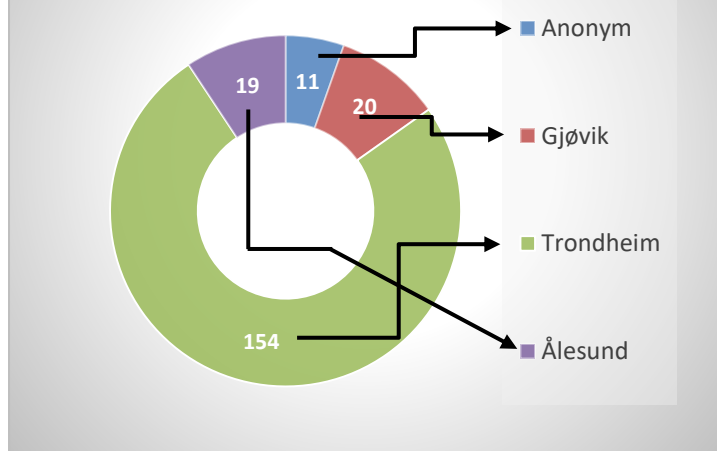
Figur 3 - studentenes fakultetstilhørighet

204 studenthenvendelser kategorisering



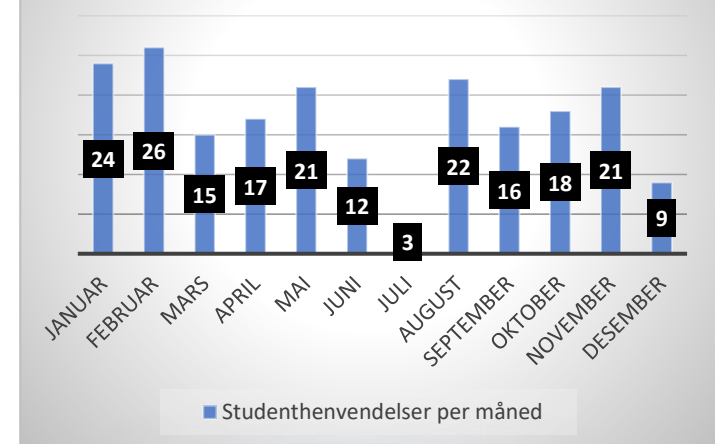
Figur 4 - kategorisering av studenthenvendelser

204 studenthenvendelser bytilhørighet



Figur 4 - studenthenvendelser fordelt per by

Antall henvendelser per måned



Figur 6 - Antall henvendelser per måned

3 Studentombudets anbefalinger

Formålet med studentombudsordningen, er å bidra til at studentenes rettssikkerhet ved NTNU styrkes. I tillegg skal studentombudet påse at sakene får en forsvarlig og korrekt behandling.

Studentene som kontakter studentombudet, har generelt et behov for å ha en ansatt å snakke med som ikke er tilknyttet studentens enhet (institutt/fakultet) ved NTNU. Ofte vil det være behov for å gi studenten en realitetsorientering om at saken er behandlet i tråd med gjeldende regelverk og at det ikke er noe som kan forfølges videre.

Studentombudet har generelt et hovedinntrykk av at NTNU har en forsvarlig og god saksbehandling overfor sine studenter.

Via studenthenvendelser får imidlertid studentombudet også innblikk i enkeltsaker hvor det har oppstått kritikkverdige forhold. Enkelthenvendelser kan anses som indikatorer på mulige svakheter/forbedringspunkt på systemnivå innenfor et eller flere studentrettighetsområder. Studentombudets årsrapport er en fin anledning til å belyse mulige sårbarheter i organisasjonen som kan svekke studentenes rettssikkerhet.

Som det vil fremgå nedenfor har jeg på bakgrunn av enkelthenvendelser knyttet anbefalinger til henholdsvis saksbehandlingen, sensur av eksamen, og retningslinjer ved trakasseringstilfeller.

- Saksbehandlingen (punkt 3.1)
 - Lang saksbehandlingstid
 - Manglende enkeltvedtak
- Sensur av eksamen (punkt 3.2)
 - NTNUs interne prosedyrer knyttet til forlengelse av sensurfristen i perioder med helligdager.
- Retningslinjer for håndtering av personkonflikter og trakassering (punkt 3.3)



3.1 Saksbehandlingen

I enkeltsaker kan jeg få innsikt i enhetens saksbehandling og forvaltningskompetanse innenfor ulike saksfelt. i universitets- og høyskoleloven (UHL.) inneholder flere spesielle saksbehandlingsregler, samt henvisninger til den generelle forvaltningsloven (FVL.) (se i § 7-6 bl.a.).

Det er innkommet til sammen 58 henvendelser i 2018 under kategorien «studierelaterte henvendelser» og «tilrettelegging». Kategoriene omhandler bl.a. spørsmål knyttet til pensum, patentspørsmål, obligatoriske aktiviteter/arbeidskrav, undervisning, referansegrupper, endring av studietilbud, programplaner og emneplaner m.m.

Flere studenter har opplevd sen saksbehandlingstid eksempelvis i forbindelse med ny sensurering ved klage på eksamenskarakter etter UHL. kapittel 5, og i forbindelse med vurderingen av om obligatoriske arbeidskrav er bestått (punkt 3.1.1.). I andre tilfeller har ikke studenter mottatt skriftlig enkeltvedtak med klagerett når de nektes å gjennomføre eksamen på grunn av at obligatoriske arbeidskrav ikke er bestått (punkt 3.1.2).

På grunn av at studentombudet kun får innsikt i enkeltsaker/henvendelser, kan det ikke konkluderes med om det er systematiske feil som er årsak eller om dette kun skjer unntaksvis.

3.1.1 Sen saksbehandlingstid

Studentombudet har mottatt flere henvendelser fra studenter der de i en eller annen sammenheng opplever sen saksbehandlingstid. Dette skjer først og fremst i forbindelse med klage på eksamenskarakter hvor det skal foretas ny sensurering i medhold av UHL. kapittel 5. Sen saksbehandlingstid har også forekommet i saker hvor studenter søker om tilrettelegging og i saker der studenter venter på tilbakemelding på om man har bestått obligatoriske aktiviteter/arbeidskrav i sitt emne.

Sen saksbehandling kan medføre en eller annen negativ konsekvens for studenter i ulike sammenhenger. Eksempelvis kan det skje at fristen for å melde seg opp til eksamen påfølgende semester bli knapp/går ut, det kan medføre utfordringer å planlegge videre studier, man kan bli forsinket til å søke seg jobb fordi vitnemålet ikke er blitt ferdigstilt etc.

Eksempel - Studenthenvendelse i forbindelse med obligatoriske arbeidskrav:

Studenten lurte på om NTNU hadde vedtatt regler «(...) som formulerer en frist på når studenter kan kreve å få tilbakemelding (godkjent/ikkje godkjent) på obligatoriske arbeidskrav i studiet (...)».

Den aktuelle studenten fortalte at arbeidskravet var innlevert cirka 5 uker tidligere og studenten hadde ikke hørt noe siden. Studenten fryktet kanskje at arbeidskravet ikke var bestått, og studenten opplevde NTNUs tidsbruk i vurderingen av arbeidskravet som belastende på grunn av at eksamen nå var «rett rundt hjørnet». Studenten mente at det ville ødelegge mye av eksamensforberedelsene dersom arbeidskravet ble vurdert til ikke bestått og at studenten på nytt måtte gjennomføre arbeidskravet. Studentombudet informerte studenten om UHL. § 3-10 og studieforskr. § 5-4, samt FVLs generelle regler om saksbehandlingstid. Studenten ble anbefalt å henvende seg til sin faglærer så snart som mulig og be om å få tilbakemelding på om arbeidskravet var bestått eller ikke. Studenten ble bedt om å ta kontakt på nytt dersom studenten ikke fikk noen avklaring.

Eksempel - Studenthenvendelse i forbindelse med søknad om tilrettelegging på eksamen:

Student kontaktet studentombudet medio november og lurte på hvor lang tid NTNU har på seg til å behandle søknader om tilrettelegging på eksamen. Studenten hadde innlevert søknad i midten av september. Søknaden lå fortsatt til behandling hos enheten to måneder senere. Eksamensdato var like rundt hjørnet. Studenten lurte på om det var noe som kunne gjøres for å få fortgang i saksbehandlingen. Studentombudet ga informasjon om de generelle fristbestemmelser som følger av FVL, og anbefalte studenten å ta kontakt med den enheten ved NTNU som behandlet søknaden så snart som mulig. Studenten ble bedt om å straks ta kontakt på nytt dersom svar fra enheten uteble.

Eksempel – lang saksbehandlingstid ved klage på eksamenskarakter:

Primo november tok student kontakt med studentombudet for å forhøre seg om det forelå lov- eller forskriftsregler om saksbehandlingsfrister som NTNU må forholde seg til dersom studenter klager på eksamenskarakterer. Studenten hadde levert inn klage på karakteren den 14. september og hadde fremdeles ikke hørt noe om den videre klagebehandlingen. Studentombudet informerte om at det kunne ta noe tid med saksbehandlingen i slike saker. Studenten ble gitt alminnelig råd og veiledning om relevante bestemmelser i henholdsvis UHL, FVL. og studieforskriften. Studenten ble anbefalt å sende purring til enheten som behandlet saken, og be om orientering på om når svar kan forventes i saken.

Eksempel – lang saksbehandlingstid ved klage på eksamenskarakter fikk negativ følge for studenten:

Student klagde på eksamenskarakteren, og fikk bedre karakter ved den nye sensuren. Saksbehandlingen i denne forbindelse var imidlertid uforholdsmessig lang: *«Jeg ventet også da hele sommeren på en sensurbehandling, som viste seg å kunne vært avgjørende for om jeg kom inn. Jeg endte på 2. plass på ventelista, der flere jeg kjenner med samme snitt kom inn, mens jeg ikke gjorde det. Hadde karakteren blitt omgjort hadde jeg altså kommet inn, men dette fikk jeg ikke svar på før ut i september. Alt for sent mtp. hva som sto på spill. Karakteren ble til slutt vurdert til det samme, men behandlingstiden føltes uansett veldig frustrerende (...)*»

Det foreligger ikke detaljerte regler om saksbehandlingsfrister i UHL. eller i studieforskriften i forbindelse med behandlingen av en sak om tilrettelegging, eller i forbindelse med vurderingen av obligatoriske arbeidskrav, eller behandlingen/ny sensurering i forbindelse med klage på eksamen.

Etter FVL. § 11a, foreligger det imidlertid et generelt krav om at forvaltningsorganet skal behandle saker «uten ugrunnet opphold». Begrepsbruken er utpreget skjønnsmessig, og betydningen vil kunne variere fra sak til sak. Hva som i det enkelte tilfellet vil være en forsvarlig saksbehandlingstid, vil variere ut i fra sakens art og omfang, tilgjengelige ressurser m.v.¹

Dersom det vil ta uforholdsmessig lang tid å besvare en henvendelse, skal det så snart som mulig sendes ut et foreløpig svar hvor det gjøres rede for grunnen til at saken ikke kan

¹ Woxholt kommentarutg. til FVL. 2011 s. 239: «Lovens bruk av uttrykket «uten ugrunnet opphold» sikter både til tiden og årsaken til eventuelt opphold. Det er bare der det kan anføres en (god) grunn for utsettelsen, at forsinkelse kan aksepteres. Oftest vil begrunnelsen for forsinkelsen være at organet er overbelastet med arbeid».



behandles tidligere, og så vidt mulig angi når svar kan ventes. I saker om *enkeltvedtak*, pålegges forvaltningsorganet et krav om å sende ut et «foreløpig svar» dersom saksbehandlingstiden overskrider en måned, jf. FVL. § 11a siste ledd.

Det er også innkommet fire henvendelser fra studenter hvor sensurfristen etter UHL. § 3-9 fjerde ledd på tre uker er anført å være å oversittet. Det er også innkommet én henvendelse på vegne av flere studenter hvor det er anført at sensurfristen er oversittet, men hvor enheten mener å være innenfor sensurfristen på bakgrunn av interne rutiner om sensurfrist². Mer om dette temaet fremgår under punkt 3.2. nedenfor.

3.1.2 Manglende enkeltvedtak

Studentombudet har mottatt studenthenvendelser hvor studenter opplever at det høyst uformelt blir fattet en beslutning om at studenten ikke tillates å avlegge eksamen på grunn av at obligatoriske arbeidskrav ikke er bestått, og uten at reglene om enkeltvedtak i FVL. er fulgt.

Det fremgår av UHL. § 3-10 at den som bl.a. oppfyller kravene til opptak etter lovens § 3-6, har *rett til* å gå opp til eksamen. Det følger imidlertid av § 3-10 andre ledd at oppmelding kan nektes dersom studenten ikke har fulgt obligatorisk undervisning/obligatorisk praksis. Dette fremgår også av NTNUs studieforskrift § 5-4:

«Eventuelle obligatoriske aktiviteter må være godkjent. Studenten skal i rimelig tid før vurdering få informasjon hvis obligatoriske aktiviteter ikke er godkjent».

Dersom studenten ikke innfrir det obligatoriske kravet, kan altså NTNU nekte studenten å gå opp til eksamen. En slik beslutning om at studenten ikke skal få gå opp til eksamen må imidlertid gjøres i henhold til reglene om enkeltvedtak etter FVL.³

Eksempel – student besto ikke obligatoriske arbeidskrav

Student kontaktet ombudet i forbindelse med at vedkommende ikke hadde oppfylt det aktuelle emnets arbeidskrav, og hadde «fått beskjed» om at studenten ikke fikk ta eksamen i emnet. Studenten avtalte møte med ombudet for å få nærmere informasjon om sine studentrettigheter. Det fremkom at studenten var gitt flere forsøk på å bestå arbeidskravet uten å lykkes. Studenten var forundret at NTNU hadde hjemmel til å nekte studenter å ta eksamen i slike tilfeller. Studentombudet ga råd og veiledning om de prosessuelle krav som følger av regelverket i slike saker. Studentombudet bisto studenten deretter med å utrykke seg i en e-post til instituttet for å påpeke at reglene om enkeltvedtak i FVL. ikke har vært fulgt ved beslutning om å nekte studenten å ta eksamen i emnet. Studenten skulle på nytt ta kontakt med ombudet dersom enheten ikke fulgte opp studentens e-post.

Ovennevnte eksempel er kun et av flere lignende studenthenvendelser hvor studenter ikke har bestått et obligatorisk arbeidskrav, og høyst uformelt får beskjed om at de ikke kan ta eksamen i det aktuelle emnet.

² <https://innsida.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Sensurfrist>

³ FVL. § 2, et enkeltvedtak er et vedtak som gjelder rettigheter (eksamensrett) for enkeltpersoner, og uhl. §§ 3-10, jf. 7-6 andre ledd.



Flere enheter har utarbeidet egne maler i FS-systemet som sendes ut til studentene i slike saker. Studentombudet er oversendt et eksempel på en slik mal fra et av NTNUs fakulteter:

«EKSAMEN - VÅR 2019 - MANGLENDE OBLIGATORISK AKTIVITET

Fra faglærer/øvingskoordinator har vi fått melding om at du ikke har utført de foreskrevne obligatoriske aktiviteter for å kunne gå opp til eksamen. Du har etter dette ikke adgang til vurdering i emne [-]

ved ovennevnte eksamen.

Adgang til eksamen er regulert i Studieforskriften § 5-4.

Hvis du fullfører eksamen i emnet, vil denne bli annullert som følge av manglende obligatorisk aktivitet. De obligatoriske aktivitetene er beskrevet for det enkelte emne på NTNUs nettsider: <http://www.ntnu.no/studier/emner>

Hvis du mener det foreligger en misforståelse vedr. godkjenning av obligatorisk aktivitet, bør du snarest kontakte instituttet (ev. øvingskoordinator/faglærer), og ta med eventuelle godkjente øvinger.

Vi gjør også oppmerksom på at avgjørelse om at du ikke har adgang til eksamen formelt kan påklages i henhold til § 6-1 i Studieforskriften.

Å ha etablert maler i denne forbindelse er positivt og vil kunne skape en smidig og effektiv saksbehandling. Aktuelle mal er imidlertid noe mangelfull etter studentombudets oppfatning. Det bør fremgå av overskriften at aktuelle beslutning er et enkeltvedtak. Likeså bør det i tillegg til å opplyse om at det foreligger klagerett, også opplyse om «(...) klagefrist, klageinstans og den nærmere fremgangsmåte ved klage (...)».⁴

I enkelte saker har studentombudet vært i kontakt med enheter hvor det ikke er utsendt en slik mal til studenten. Det kan heller ikke i enkelte saker sannsynliggjøres at studenter er skriftlig opplyst om at det foreligger klagerett på beslutninger om at studenter ikke kan ta eksamen i faget.

Studentombudet har også fått høre fra saksbehandlere at man i enkelte tilfeller kan tillate studenter å ta eksamen med forbehold – altså dersom det obligatoriske kravet fremdeles ligger til vurdering på eksamenstidspunktet, har enheten tillatt studenten å gjennomføre eksamen med et forbehold. Dersom studenten i etterkant av eksamensgjennomføringen får bekreftet å ha bestått det obligatoriske kravet, vil eksamensbesvarelsen være gyldig. Det er ukjent for studentombudet om alle fakulteter har praksis for å tilby studenter å ta eksamen med forbehold i slike tilfeller – eller i andre tilfeller. Det foreligger ingen regulering i studieforskriften knyttet til å gi studenter en slik mulighet når obligatoriske arbeidskrav ikke er bestått.

Muligens bør man også vurdere om malene skal inneha et avsnitt om muligheten til å gjennomføre eksamen med forbehold - dette for å sikre at alle studenter som kommer i en slik situasjon gis samme mulighet til å gjennomføre eksamen med forbehold.

⁴ FVL. § 27 (3)



3.1.3 Studentombudets anbefaling

Studentombudet anbefaler NTNU å gjennomgå sine rutiner for å sikre at kravene i FVL om forsvarlig saksbehandlingstid blir ivaretatt. I alle saker som gjelder enkeltvedtak bør studenten underrettes i et *foreløpig svar* dersom saken ikke kan avgjøres i løpet av en måneds tid. Studentombudet anbefaler enhetene ved NTNU å gjennomgå sine rutiner for å sikre at alle studenter som ikke består obligatoriske arbeidskrav mottar et enkeltvedtak i henhold til kravene i FVL. dersom studenter nektes å ta eksamen i emnet.



3.2 Sensur av eksamen

Studentombudet ble i mai 2018 kontaktet av en gruppe studenter hvor det ble anført at NTNUs interne rutiner om utvidet sensurtid ved helligdager er i strid med sensurkravet på tre uker som fremgår av UHL. § 3-9 fjerde ledd.

Henvendelse om brudd på sensurfristen etter UHL § 3-9 fjerde ledd

«Flere ganger har våre eksamener [-] hatt lengre sensurfrist. [eksamen A] fikk forlenget sensurfrist pga. juleferie (i 2016/2017), [Eksamen B] fikk 4 uker sensurfrist (av uviss grunn) nå i januar i år, og nå har [eksamen C] fått sensurfrist til 18.04 (eksamen var 21.03). Dette er altså flere dager lagt til sensur enn antall helligdager i påsken til og med (Som er skolens begrunnelse, og dette står på innsida at er praksis på NTNU).

Studentombudet tilskrev prorektor for utdanning den 2.5.2018 og uttrykte sin bekymring for at studentenes rettssikkerhet var svekket ved at NTNUs retningslinjer muligens var i strid med UHL. § 3-9 fjerde ledd.⁵

Det fremgår bl.a. av NTNUs interne retningslinjer at sensurfristen vil forlenges med tilsvarende antall dager som det er bevegelige helligdager i sensurperioden. Det fremgår også at sensurperioden kan forlenges med hele 10 dager, dersom jule- og nyttårshelgen kommer i sensurperioden. Studentombudet mener dette er i strid med lovkravet i UHL. § 3-9 fjerde ledd.

Studentombudet har i ovennevnte brev til prorektor for utdanning redegjort for sin lovforståelse knyttet til den strenge sensurfristen på tre uker som er nedfelt i UHL. § 3-9.

3.2.1 Studentombudets anbefaling

Studentombudet anbefaler NTNU å revidere sine interne retningslinjer om sensurfrist slik at de samsvarer med sensurfristen som fremgår av UHL. § 3-9 fjerde ledd.



⁵ Se ephortesak 2018/13036. Vedlagt oversendelsen til prorektor for utdanning var brev fra KD datert 13.6.2016 (ref. 16/5015-)



3.3 Retningslinjer for håndtering av personkonflikter, trakassering og utilbørlig atferd mellom studenter

Det er etablert retningslinjer på hvordan NTNU som arbeidsgiver, overfor sine arbeidstakere, skal håndtere saker om personkonflikter, trakassering og utilbørlig atferd mv⁶. Det fremgår av retningslinjenes punkt 3. at studentene i de tilfeller de er å anse som arbeidstakere i arbeidsmiljølovens forstand (AML. § 1-6) er omfattet av disse rutinene.

Personkonflikter/trakasseringstilfeller mellom en av NTNUs arbeidstakere og en student er også omfattet av retningslinjene, jf. retningslinjens punkt 3.1. Hva gjelder trakasseringssaker i studiesammenheng mellom to/flere studenter, oppfatter imidlertid studentombudet å falle utenfor retningslinjene:

«Uheldige hendelser mellom studenter i slike situasjoner vil ved NTNU reguleres i tråd med universitets- og høyskolelovens regler».

Det fremgår ikke av retningslinjene om NTNU har utarbeidet særskilte prosedyrer for håndtering av tilfeller hvor studenter i studiesammenheng opplever trakassering fra andre studenter.

Etter UHL § 4-3 første ledd fremgår det at NTNUs styre har det overordnede ansvar for studentenes læringsmiljø. Loven sier videre at styret har ansvar for at læringsmiljøet på institusjonen, herunder det fysiske og psykiske arbeidsmiljøet til studentene, er fullt forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til studentenes helse, sikkerhet og velferd⁷. Videre fremgår det i likestillings- og diskrimineringsloven § 13 at ledelsen i utdanningsinstitusjoner skal innenfor sitt ansvarsområde «(...) forebygge og forhindre (...)» trakassering og seksuell trakassering.⁸

Etter studentombudets oppfatning iverksetter loven en plikt til å etablere retningslinjer for å følge opp trakasseringssituasjoner som oppstår studentene seg imellom i studiesituasjonen. Studentombudet kan ikke se at NTNU har etablert retningslinjer for å håndtere slike hendelser.

Etter UHL. § 4-1 fjerde ledd skal studentorganene høres i alle saker som angår studentene på det aktuelle nivå.

3.3.1 Studentombudets anbefaling

Studentombudet anbefaler NTNU å etablere retningslinjer som også omfatter tilfeller hvor det mellom studenter oppstår personkonflikter, trakassering og utilbørlig atferd i studiesituasjonen. Dette kan løses enten ved å utvide de allerede etablerte retningslinjer til å omfatte slike tilfeller, eller å opprette en egen prosedyre for slike tilfeller med tydelige ansvars plasseringer for oppfølging/håndtering. Ved etablering av slike rutiner, bør studentorganene høres før beslutningen tas, jf. UHL. § 4-1 fjerde ledd.

⁶ innsida.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Uakseptabel+adferd+-+mobbing+og+konflikter

⁷ Arb.miljøloven (AML.) § 4-1 (1) har en lignende bestemmelse for norske arb.takere: «Arbeidsmiljøet i virksomheten skal være fullt forsvarlig ut fra en enkeltvis og samlet vurdering av faktorer i arbeidsmiljøet som kan innvirke på arbeidstakernes fysiske og psykiske helse og velferd»

⁸ Lovens forarbeider er tydelig på at det må utarbeides retningslinjer for å ivareta lovens forpliktelser. Prop. 81 L (2016-2017) s. 320 sier følgende: «(...) Med plikt til å forebygge menes tiltak av preventiv karakter, så som iverksettelse av og utforming av retningslinjer for varsling av trakassering. Plikten til å forhindre innebærer å gripe fatt i aktuelle situasjoner med påstått trakassering og utrede hva som har skjedd og komme med forslag til løsning».



4 Studentombudets arbeid - profileringsstrategi

NTNU er universitetet i Norge med flest studenter. For tiden er det på NTNU sine sider registrert 40181 studenter⁹. Størrelsen på studentmassen og stor avstand mellom campusene i Trondheim, Gjøvik og Ålesund, er forhold som utfordrer det tjenestetilbudet studentombudet tilbyr NTNUs studenter. Denne avstanden utfordrer studentombudets tilgjengelighet overfor alle av NTNUs studenter, samt at den utfordrer studentombudets profileringsarbeid. Studentmassens størrelse kan også oppfattes som et sårbarhetspunkt med tanke på departementets begrepsbruk om at studentene skal ha «tilgang» på et studentombud, jf. nederste avsnitt i høringsnotatets side 9 til høringsbrev av 29.8.2018 (KDs ref.: 18/4059).¹⁰

Studentombudets overordnede formål, er å *bidra* til å ivareta rettssikkerheten overfor alle av NTNUs studenter. Kjerneoppgaven vil være å stå tilgjengelig overfor de studenter som har en opplevelse av å være utsatt for feil eller urett i sin studiesituasjon¹¹. Mesteparten av studentombudets tidsbruk medgår til å håndtere/følge opp studenthenvendelser etterhvert som de kommer inn. Denne oppgaven ligger også nærme den juridiske bakgrunn studentombudet har for å ivareta ordningens overordnede formål.

En annen viktig del av studentombudets arbeid og tidsbruk, medgår til å profilere studentombudets tjenestetilbud ut mot NTNUs studenter. Profileringsarbeidet er en pågående prosess som man må gjøre fortløpende gjennom året slik at man når ut til både nye og gamle studenter. Alle studenter bør være kjent med at NTNU har et studentombud.

Som det fremgår av rapportens side 3, er det flere informasjonskanaler ut mot studentene. De fleste av studentene som kontaktet ombudet i 2018, fikk første gang høre om ombudsordningen via studenttillitsvalgte. I tillegg til at studentombudet er søkbar på internett med informasjon på eksterne og interne nettsider, bruker studentombudet mye tid på «fysisk» profilering ved å reise rundt på stands ved ulike campus hver måned med store roll-ups og utlevering av kaffe og flyers til studentene, samt dialog/fremlegg overfor studenttillitsvalgte.

Det ligger nok også en profileringsgevinst dersom man implementerer og jobber etter en digital profileringsstrategi, samt ha en større og bredere synlighet/aktivitet på sosiale medier. Slikt informasjonsarbeid vil imidlertid kreve større del av studentombudets arbeidsmengde som vanskelig lar seg fristille per i dag. Det vil også være en fordel dersom et slikt løpende digitalt profileringsarbeid blir gjort av blir håndtert av noen med kommunikasjonsfaglig bakgrunn.

⁹ Den 22.1.2019, www.ntnu.no/om

¹⁰ «(...) Samtidig mener departementet at det bør stilles krav i loven om at ordningen må organiseres slik at hver student skal ha "tilgang" til et studentombud. Dette innebærer at organiseringen av ordningen ikke kan være slik at studentene i praksis har dårlig eller ingen tilgang til ombudet fordi det har ansvar for et for stort antall studenter eller av andre grunner er vanskelig å komme i kontakt med. Det er allikevel ikke nødvendig at studentene har fysisk tilgang til studentombudet. Det er etter departementets vurdering viktig at organiseringen av studentombudet sikrer at dette blir et lavterskeltilbud hvor studentene enkelt kan komme i kontakt med ombudet uavhengig av hvilken institusjon eller studiested de er tilknyttet».

¹¹ Mandatet omtaler at dette er hva studentombudet «...i hovedsak...» skal gjøre: «Studentombudets virksomhet skal i hovedsak omfatte forhold knyttet til studiesituasjonen hvor en student opplever å være i en formell eller prosedyremessig gråsoner og/eller mener det er begått feil eller urett overfor vedkommende».



Utdanningsinstitusjoner det er naturlig å sammenligne seg med i Norge med tanke på bemanning, er universitetet i Oslo (UIO). Av studentombudets årsrapport ved UIO fra 2014, fremgår det at ombudet fikk tilført ekstra kommunikasjonsressurs i 50% stilling på grunn av stor arbeidsbelastning og at informasjonsarbeidet derfor var blitt nedprioritert.¹² I Danmark ved universitetet i København, som har omtrent like mange studenter som NTNU, er studentombudet (i Danmark kalt «Studentambassadør») besatt med to ansatte i 100% stilling, hvorpå den ene har kommunikasjonsfaglig bakgrunn.¹³

Det er nærliggende å anta at studentene ved NTNU i større grad vil oppleve å ha bedre «tilgang» til studentombudet dersom studentombudsordningen tilføres en kommunikasjonsfaglig ressurs. En slik ressurstildeling vil medføre at arbeidet med å formidle informasjon om studentombudsordningen vil nå ut til langt flere studenter enn hva tilfellet er per i dag. Dette vil igjen frigi tid for studentombudet til å ivareta ombudets kjerneoppgaver med å håndtere/følge opp studenthenvendelser i tråd med ombudets overordnede formål med å ivareta studentenes rettssikkerhet.



¹² Rapportens side 12 sier bl.a. følgende: «(...) Arbeidsbelastningen er større enn 100 %, og det er informasjonsarbeidet som har blitt nedprioritert som følge av dette. Ombudet besluttet derfor mot slutten av 2014 å igangsette prosess med å finne medarbeider i 50 % stilling, viss oppgave skal bli å drive informasjonsarbeid, hjelpe til med møter og eventuelle arrangementer, i tillegg til å være studentombudets stedfortreder ved behov».

¹³ <https://studenterambassadoer.ku.dk/ansatte/>



5 Avsluttende bemerkninger/refleksjoner av 2018

Årsrapporten omfatter tidsrommet fra og med 1. januar 2018 til og med 31. desember 2018.

Året 2018 har vært preget av mange ulike sakstyper som studentene har kontaktet studentombudet om. Flesteparten av studenthenvendelsene i 2018 omhandlet ulike forhold tilknyttet eksamen.¹⁴ Studentene tar også opp ulike forhold knyttet til studiehverdagen som kan omhandle personvernspørsmål, undervisningsformidlingen, obligatoriske arbeidskrav, referansegruppene og læringsmiljøet.

Til tross for et stort globalt fokus, også i akademia, har ikke studentombudet mottatt mange henvendelser fra studenter i kjølvannet av #Metoo-bevegelsen i 2018.

Omfanget av seksuell trakassering i Akademia er ukjent. Det er nok flere årsaker til at studenter ikke varsler om slike saker til studentombudet, eller til NTNU som sådan. Studenter kan føle på at dette er et «skambelagt» tema, studentene kan kjenne på en ubalanse i maktforholdet og frykte at det kommer «studierelaterte represalier»/ev. andre studierelaterte konsekvenser (psykisk belastning under saksgang) i kjølvannet av formell behandling av saken, frykt for at «trakasserer» har stor innflytelse i fagmiljøet og ev. mulighetene for å få jobb i etterkant av studier reduseres, frykt for at saken «lekkes» i studentmiljøet, frykt for at saken ikke underlegges en rettferdig behandling etc. Etter samtaler med studenter og enkelte studenttillitsvalgte, kan det virke som at heller ikke studentene har vært tilstrekkelig kjent med det overordnede regelverket om temaet eller NTNUs varslingsystem i slike saker.

En annen årsak til at ombudet ikke kontaktes om slike saker er nok også at selve studentombudsordningen ikke er tilstrekkelig kjent i studentmiljøet.

I lys av at det i media sensommeren 2018 var kommet inn flere varsler til enkelte fakulteter vedrørende seksuell trakassering mellom tidligere studenter og ansatte¹⁵, kontaktet studentombudet alle studieseksjonsledere ved NTNUs ulike fakulteter. Dette for å diskutere hvordan fakultetene og deres studieveiledere kan bistå i større grad med å profilere studentombudsordningen ut til sine studenter. NTNUs studenter bør gjøres kjent med at de kan ta kontakt med studentombudet for en uformell og uforpliktende samtale om alle saker relatert til sin studiesituasjon – også i saker som omhandler seksuell trakassering i studiesituasjonen. Fra et studentperspektivs ståsted, er det naturlig å påstå at det bør være en lavere terskel å kontakte et studentombud for en uformell og uforpliktende samtale om sine opplevelser, enn «å kjøre en sak» via det overordnede varslingssystemet.

Mine registreringer så langt, viser at NTNUs ansatte er én av flere viktige informasjonskanaler om studentombudsordningen overfor NTNUs studenter. 12 % av studentene som kontaktet studentombudet i 2018 opplyser å ha fått informasjon fra ansatte om studentombudet, jf. figur 2 i årsrapporten. Mitt ønske var vel at enda flere studenter kan få informasjon om studentombudsordningen via NTNUs ansatte.

¹⁴ Nærmere om studenthenvendelser fremgår av vedlegg 1 til årsrapporten.

¹⁵ Bl.a. reportasje i Universitetsavisa 3 september 2018, <https://www.universitetsavisa.no/campus/2018/09/03/Nye-varsler-om-seksuell-trakassering-ved-NTNU-75302.ece>



Det er også positivt å se at det i løpet av 2018 er gjort mye godt arbeid med NTNUs rutiner og prosedyrer. NTNU er blant annet i gang med å revidere sine rutiner som studentene kan forholde seg til i varslingssaker og i saker som omhandler seksuell trakassering¹⁶. På Innsida er det lagt inn forenklet informasjon til studentene om seksuell trakassering¹⁷.

Et viktig element ved iverksettelse av nye rutiner vil også være å *implementere* de nye rutinene i inn organisasjonen. Studenthenvendelser i løpet av 2019 vil muligens kunne gi en pekepinn på et slikt arbeid.

I 2018 har ikke Studentombudet spesifikt innrettet sin profileringsvirksomhet som bistandsperson kun om temaet seksuell trakassering overfor NTNUs studenter. Studentombudet er en uavhengig bistandsperson overfor NTNUs studenter om alle forhold relatert til deres studiesituasjon overfor NTNU, og studentene skal være trygge på at kontakten med ombudet er konfidensiell, uformell og uforpliktende.



¹⁶ «#metoo-knapp»: <https://www.universitetsavisa.no/campus/2018/08/28/NTNU-lanserer-egen-Metoo-knapp-75248.ece>

¹⁷ <https://innsida.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Seksuell+trakassering+-+studenter>





Vedlegg 1 – Studentombudets bemerkninger til kategoriseringen

Registrering i rapporteringsperioden viser at det i alt er innkommet 204 henvendelser fra studenter som har ønsket bistand fra Studentombudet i 2018. Dette viser at studentombudet har hatt en relativ gjennomsnittlig økning i antall henvendelser hvert kvartal i 2018, sammenlignet med i fjor, hvor det innkom 43 henvendelser siste kvartal 2017.

Til grunn for studentombudets møte med studentene ligger studentombudets verdigrunnlag og mandat. Alle studenter som henvender seg blir opplyst om studentombudets rolle/myndighet med mindre dette allerede er kjent for studenten.

Som det fremgår av figur 4 i årsrapporten, er alle studenthenvendelser sortert inn under ulike kategorier. Vedlegg nr. 4 til denne rapporten er det inntatt en beskrivelse av de ulike kategoriene.

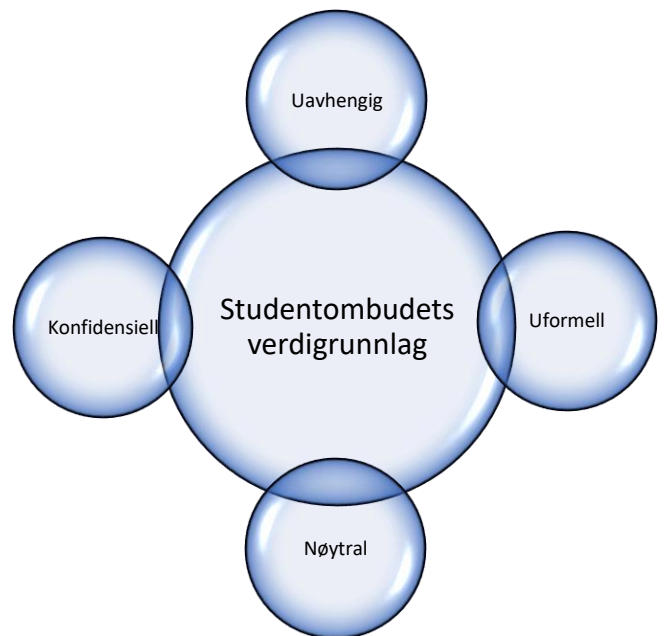
En av utfordringene med å registrere studenthenvendelser i ulike kategorier er at henvendelsene av og til kan omfatte forhold som like gjerne kunne vært registrert under en av de andre kategoriene. Det er imidlertid forsøkt å registrere henvendelsen under den kategorien som er å anse som hovedinnholdet av henvendelsen.

Mange henvendelser fra studentene er kategorisert under betegnelsen «annet». Det er en smakssak om man skal opprette en egen kategori for hver enkelt henvendelse som ikke direkte passer inn under noen av de andre kategoriene. I frykt av at det kunne bli noe uoversiktlig å operere med alt for mange kategorier valgte jeg da heller å ha en «sekkebetegnelse» på enkelte type henvendelser. Kategorien «annet» omhandler bl.a. spørsmål knyttet til opphavsrettigheter, personvern, taushetsplikt, studiesituasjon i forbindelse med mulig streik, om det å takle «studiestress» m.m.

Videre har jeg registrert studentenes fakultetstilhørighet, der denne er kjent. Studentene kan gjerne kontakte studentombudet anonymt. Statistikken viser at dette er noe flere velger å gjøre.

Studentombudets håndtering av studenthenvendelsene vil selvsagt være avhengig av hva saken gjelder. Som hovedregel, slik figur 1 synliggjør, forsøker Studentombudet i de aller fleste sakene å gi studentene tilstrekkelig med råd og veiledning til at de selv løser saken på egen hånd¹⁸.

Råd og veiledning innebærer ofte at studentene gis informasjon om de foreliggende interne prosedyrer og rutiner, samt om det overordnede regelverket. Deretter drøftes den mest hensiktsmessige fremgangsmåten videre i saken for vedkommende.



¹⁸ Som det fremgår av mandatet (se vedlegg): «Studentombudet skal gi studentene råd om hva de kan og bør foreta seg for å ivareta sine interesser. Studentombudet skal bidra til at saker løses nærmest der de oppstår, dvs. på lavest mulig nivå i organisasjonen».

Unntaksvis, etter samtykke fra studenten, kan Studentombudet kontakte den aktuelle enheten selv for å gjøre oppklaringer. Dette benevnes i registreringen som «oppfølging». Dette kan være i tilfeller hvor studenten ikke kommer noe videre med saken overfor enheten, men der relevante forhold fremdeles står ubesvart¹⁹. Slik oppfølging avhenger av at studenten direkte samtykker til at studentombudet følger opp saken på bakgrunn av henvendelsen.

Nedenfor følger mine kommentarer til noen av kategoriene. Deretter vil jeg belyse noen sårbarheter som det anbefales universitetet å ha et bevisst forhold til slik at studentenes rettssikkerhet ytterligere styrkes.

Kategori - Utenfor studentombudsordningen

Studentombudet mottar i løpet av året noen henvendelser som ligger utenfor studentombudsordningen²⁰. Problemstillingen kan likevel ha stor betydning for studentens livssituasjon og kan indirekte påvirke studiesituasjonen i større eller mindre grad.

Det er innkommet 21 henvendelser som er betraktet å ligge utenfor studentombudsordningen i 2018. Henvendelsene har bl.a. omhandlet spørsmål knyttet til privatøkonomisk rådgivning, problemstillinger etter husleieloven, og arbeidsrettslige forhold (studenten har f.eks. en deltidsjobb ved siden studiene). Studenten vil i slike tilfeller ha behov for å konsultere eventuelle eksterne tjenesteytere i tilknytning til sin problemstilling.

Kategori - Læringsmiljø

Etter universitets- og høyskoleloven (UHL.) § 4-3 har universitetet det overordnede ansvaret for at læringsmiljøet på institusjonen, herunder det fysiske og psykiske arbeidsmiljø, er fullt forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til studentenes helse, sikkerhet og velferd.

Læringsmiljøutvalget (LMU) ved NTNU har definert læringsmiljøet i fem underkategorier;

- Fysisk læringsmiljø
- Psykososialt læringsmiljø
- Organisatorisk læringsmiljø
- Digitalt læringsmiljø
- Pedagogisk læringsmiljø

14 av henvendelsene til studentombudet i 2018 har relatert seg til studentenes psykososiale læringsmiljø. En henvendelse har relatert seg til det fysiske læringsmiljøet.

LMU definerer det psykososiale læringsmiljøet som: «*Mellommenneskelige forhold i og rundt læringsprosessene. Det berører trivsel og samhandling mellom studenter og ansatte, og i mellom studentene*».

Det psykososiale læringsmiljøet og studentenes trivsel i studiesammenheng vil kunne påvirkes i positiv/negativ retning på bakgrunn av samhandlingen og kommunikasjonen mellom alle aktører

¹⁹ Mandatet sier at «Studentombudet skal påse at sakene får en forsvarlig og korrekt behandling og skal ha et særlig fokus på studentenes rettigheter og likebehandling». Videre fremgår det at Studentombudet «(...)kan foreta undersøkelser i etterkant om hvordan saken har blitt behandlet».

²⁰ Mandatet sier at «Studentombudets virksomhet skal i hovedsak omfatte forhold knyttet til studiesituasjonen (...) med studiesituasjonen menes studentens forhold til NTNU»



som oppholder seg på universitetet – dette skjer i samspillet mellom student/medstudent, de ansatte og eventuelle andre aktører som har en eller annen befatning med studenten i studiesammenheng. Studentenes psykososiale læringsmiljø kan også påvirkes av blant annet sosiale, digitale, kulturelle, religiøse, økonomiske, utdanningsmessige og helsemessige forhold.

Noen henvendelser har gjeldt samhandlingen student/student, men overvekten av henvendelsene har omhandlet samhandlingen mellom student/ansatt (veileder). I flere tilfeller har studenter beskrevet at det faglige samarbeidet med den ansatte har vært problematisk/utfordrende; studenten kan f.eks. kjenne på en opplevelse av respektløshet, nedlatende tilbakemeldinger på faglig arbeid, manglende medfølelse fra faglærer ved faglige krav i forbindelse med students sykdom/helseplager m.m. Studentene har opplevd at denne samhandlingen har hatt en negativ innvirkning på studentens trivsel i studiesammenheng.

Kontakt med studentombudet i slike saker kan være nyttig for studentene til å få sortert sine tanker, og få diskutert hvilke muligheter man har til å gjenopprette et godt samarbeid med den aktuelle ansatte. NTNUs etiske retningslinjer slår fast at veileder og student skal vise gjensidig respekt for hverandres personlige og faglige integritet og ikke opptre på en måte som virker krenkende. I et student-/veilederforhold foreligger det en ubalanse i maktforholdet mellom partene og det vil være et overordnet ansvar for veilederen/den ansatte å legge til rette for at det er etablert et profesjonelt veilednings- og undervisningsforhold²¹.

Kategori - Trakassering og seksuell trakassering

Etter likestillings- og diskrimineringsloven § 13 er dette forbudt, og ledelsen i utdanningsinstitusjoner skal innenfor sitt ansvarsområde *forebygge* og *forhindre* trakassering og seksuell trakassering.

Samlet har studentombudet mottatt fem henvendelser innenfor disse to kategorier. Hva gjelder de to henvendelsene om seksuell trakassering, ble ombudet kontaktet av «tredjeparter», og ikke noen av partene som angivelig skal ha vært involvert i situasjonen. I begge tilfellene ble det gitt en gjennomgang av de interne prosedyrer ved NTNU som gjelder i slike saker. Vedkommende ble også informert om studentombudsordningen, og at begge partene uavhengig av hverandre kunne kontakte studentombudet for en uformell og uavhengig samtale om saken.

Konfidensialitet i saker med påstand om trakassering og seksuell trakassering er av høyeste prioritet, og begge parter (både offer og den anklagede) skal ha mulighet til å kontakte studentombudet i slike saker. Studentombudet er uavhengig og nøytral i alle saker på NTNU.²²

Kategori - Studierelaterte forhold som inbefatter referansegrupper

I kategorien «studierelaterte forhold» får studentombudet flere henvendelser som omhandler studiekvaliteten. Studenten kan i denne forbindelse kontakte studentombudet om at studiekvaliteten i sitt emne er for dårlig. Studentombudet informerer i slike tilfeller om referansegruppene.

²¹ NTNUs retningslinjer sier videre at dersom det f.eks. oppstår et personlig forhold eller at «(...) en part finner en veiledningsrelasjon så vanskelig at samarbeid virker umulig, skal instituttleder sørge for at ny veileder oppnevnes».

²² Studentombudets mandat: «Studentombudet ved NTNU skal være en uavhengig bistandsperson overfor studentene».



Det skal være referansegrupper i alle emner ved NTNU. Referansegruppene inngår som en del av NTNU sitt kvalitetssystem for utdanning, og har bl.a. til hensikt å sikre at studentene får undervisning av høy kvalitet. I referansegruppene har studentrepresentantene, på vegne av alle studentene i emnet, mulighet til å påvirke kvaliteten av undervisningen.

Studentombudet har også mottatt flere studenthenvendelser angående referansegruppenes fungering. Enkelte studenter formidler en opplevelse av at referansegruppesystemet ikke fungerer etter sin hensikt, eller at det er utfordrende å sitte i møte med faglærere pga ubalanse i maktforholdet. Nedenfor følger noen få eksempler på studenthenvendelser angående manglende fungering;

Henvendelse; påstand om at det foreligger mangler ved referansegrupperapportene:

Studenten hadde ikke tillit til referansegruppesystemet. Studenten mente at faglærer pleier å «tukle» med referansegrupperapporten ved å revidere rapporten slik at studentenes negative synspunkter om undervisningen ikke blir synliggjort. Studenten mente at det finnes tilfeller hvor man i referansegruppen eniges om innholdet i rapporten, rapporten overleveres faglærer, som deretter foretar endringer før rapporten overleveres emneansvarlig. Studenten mente at dette en svakhet ved referansegruppesystemet. Studenten kunne ikke komme med konkrete eksempler på at rapportene hadde blitt endret i etterkant, men at det var sterke antagelser om dette.

Henvendelse; det hjelper ikke å ta opp studiekvalitetsmessige forhold i referansegruppene:

Studentombudet ble oppsøkt på stand av to studenter som ønsket å dele sine opplevelser med studentombudet angående referansegruppens manglende innflytelse på å forbedre emnets studiekvalitet. Studentene opplevde det som et problem at eventuelle kritiske påpekninger angående studiekvaliteten som blir diskutert i referansegruppen, og senere nedfelt i rapport, ikke følges opp i etterkant. Studentene uttrykte å ha en følelse av at det ikke har noe for seg å ta opp ulike forhold i referansegruppene. Studentene forteller videre at «det ryktes» blant studenter i enkelte emner at studiekvaliteten er for dårlig, og at enkelte studenter derfor har valgt å kjøpe seg videoforelesninger fra andre utdanningsinstitusjoner. Studentene formidlet at de skulle henvende seg til instituttledelsen om dette.

Henvendelse; student mener referansegruppene ikke virker etter sin hensikt:

Student mente at det ikke hjelper å ta opp ulike forhold i referansegruppene. Studenten hadde en opplevelse av at faglærer ikke brukte referansegruppene på en konstruktiv måte.
«(...) I det siste møte prøvde jeg å ta opp en del av det jeg og andre syns er problemer, men blir bare møtt av en vegg av unnskyldninger. På generell basis syns jeg ikke at veldig mye blir gjort når det blir gitt beskjed om dette i ref. gruppene. [-] Virker mest som forelesere ser på dette som noe de må gjøre, og ikke noe de kan få noe ut av».

Studentombudet tar slik informasjon til orientering og kan veilede studentene i hvordan man på konstruktivt vis kan forsøke å belyse problemet overfor enheten.

Flere henvendelser har omhandlet at studenter opplever det vanskelig å samarbeide med faglærer i referansegruppesammenheng, og ønsker veiledning om hvordan de skal gå frem for å gjøre samarbeidet bedre. Nedenfor følger et par eksempler om dette:



Henvendelse; student opplevde det utfordrende å være i referansegruppe med faglærer:

Student kontaktet ombudet og lurte på hvilken saksgang man kunne forvente seg dersom studenten valgte å melde en sak inn til ledelsesivået ved sin enhet angående faglærers opptreden i referansegruppemøter. Studenten skriver følgende: *"(...)Saken handler om at faglærer reagerer uheldig på de negative tilbakemeldingene i referansegrupperapporten overfor studenten, samt at faglærer mangler forståelse for sin rolle i rapportskrivinga [-]"*. Studentombudet ga råd og veiledning, samt drøftet forslag om videre fremgangsmåte i saken.

Henvendelse; Student mente faglærer i referansegruppen bruker hersketeknikker:

Student kontaktet studentombudet på grunn av at møtet med faglærer i referansegruppen var svært utfordrende: *«(...) For noen uker siden var jeg i et referansegruppemøte med forelesere som opplevdes svært ubehagelig pga ubalanse i maktforhold og bruk av hersketeknikker. Kan du hjelpe meg å finne ut hva jeg skal gjøre med den opplevelsen, hvordan kan jeg melde fra om en slik sak? (...)»*. Det ble avtalt møte på studentombudets kontor for videre oppfølging. Studenten møtte imidlertid ikke opp og meldte i etterkant om at vedkommende hadde trukket seg fra referansegruppeoppgaven.

Studentombudet er generelt av den oppfatning at selve ordningen med referansegrupper er positive for studentene og undervisningskvaliteten. Gjennom referansegruppene gis studentene mulighet til å påvirke emnets studiekvalitet i positiv retning. Studentenes innspill i denne forbindelse er selvsagt en viktig informasjonskilde for å medvirke til at NTNU leverer undervisning av høy kvalitet.

Studentombudet finner det likevel viktig å videreformidle til NTNU når flere enkeltstudenter, etter sine opplevelser, mener at referansegruppene ikke har fungert slik de skal. Til tross for at det i utgangspunktet sitter flere studenter sammen i hver referansegruppe, bør ansatte likevel ha bevissthet omkring den ubalanse i maktforholdet som *kan* foreligge mellom student og ansatt i slike settinger. Det bør også fokuseres på å gi alle studenter god informasjon ved semesterstart om referansegruppens formål og hensikt.



Vedlegg 2 – Studentombudets nettverk

Universitetet i Oslo var først ute med å etablere et studentombud i 2013 på eget initiativ, og i løpet av de siste årene har det blitt etablert studentombud ved flere norske universiteter og høyskoler. Per i dag er det 12 studentombud i Norge ansatt på ulike universiteter og høyskoler.

Det finnes om lag 400 studentombud i verden, de fleste i Europa og USA. De europeiske studentombudene har siden 2003 hatt et eget nettverk, European Network for Ombudsmen in Higher Education (ENOHE).²³ I tillegg finnes det en amerikansk International Ombudsman Association.

ENOHE arrangerte vår/sommer 2018 konferanse i Edinburgh Skottland hvor NTNUs studentombud, sammen med en rekke andre studentombud i Skandinavia, deltok på.

Det er også opprettet et nasjonalt nettverk for Studentombud i Norge. Nettverket har pleid å avholde halvårlige nettverkssamlinger med faglig innhold. Studentombudet ved NTNU er medlem av dette nettverket og skal etter planen arrangere den norske studentombudskonferansen 28. og 29. mars 2019. I 2018 arrangerte UIT konferansen den 15. og 16. mars, og UIB i samarbeid med HVL og NHH arrangerte en konferanse den 17. oktober i tilknytning til den skandinaviske studentombudskonferansen som gikk av stabelen 18. og 19 oktober.

De nærmeste samtalepartnerne til undertegnede er de øvrige norske studentombudene som er en del av det nasjonale studentombudsnettverket. Disse møtene legger til rette for verdifull erfaringsutveksling. Nettverksmøtene har både et faglig og sosialt innhold. Møtene skaper glede og inspirasjon til arbeidet, samt bidrar til økt kompetanse og økt kvalitet på Studentombudets tjenester. Studentombudene har lav terskel for å diskutere problemstillinger seg imellom.



Bilde av de skandinaviske studentombudene – Bergen 19.10.2018

²³ <http://www.enohe.net/>



Vedlegg 3 – Studentombudets mandat

Fastsatt av rektor 13.09.2017 (ephorte sak 2017/8212)

Formål

Formålet med ordningen er å bidra til økt rettssikkerhet for studentene.

Oppgaver

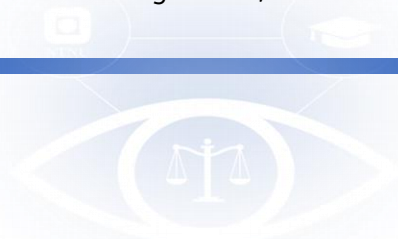
- Studentombudet ved NTNU skal være en uavhengig bistandsperson overfor studentene. Studentombudets virksomhet skal i hovedsak omfatte forhold knyttet til studiesituasjonen hvor en student opplever å være i en formell eller prosedyremessig gråsoner og/eller mener det er begått feil eller urett overfor vedkommende. Med studiesituasjonen menes studentens forhold til NTNU.
- Studentombudet skal gi studentene råd om hva de kan og bør foreta seg for å ivareta sine interesser. Studentombudet skal bidra til at saker løses nærmest der de oppstår, dvs. på lavest mulig nivå i organisasjonen.
- Studentombudet skal påse at sakene får en forsvarlig og korrekt behandling og skal ha et særlig fokus på studentenes rettigheter og likebehandling.
- Studentombudet skal fungere som et supplement til øvrige rutiner og systemer for veiledning og oppfølging og fratar ikke NTNU informasjons- og veiledningsplikt.
- Studentombudet kan foreta undersøkelser i etterkant om hvordan saken har blitt behandlet.
- Studentombudet har selv ikke myndighet til å avgjøre saker, og er heller ikke klageinstans for saker som er behandlet og avgjort av andre enheter eller beslutningsorganer ved NTNU.
- Studentombudet kan selv avgjøre om hun/han vil bistå en student i en sak eller ikke. Studentombudet skal alltid gi en begrunnelse når ombudet avslår å bistå i en sak. Avslaget kan ikke påklages.
- Studentombudet kan ta opp saker på eget initiativ for å sikre rettssikkerheten til studentene.
- Saker i forhold til f.eks. Lånekassen eller Studentsamskipnaden faller utenfor studentombudets oppgaver. Studentombudet tar heller ikke stilling til faglige spørsmål. Studentombudet kan ikke opptre som fullmektig for studenten, dvs. representere studenten som part i en sak.

Informasjon og opplæring

- Studentombudet skal aktivt informere om sin funksjon til NTNUs studenter og tilby opplæring til studenttillitsvalgte om studentenes rettigheter og plikter.

Rapportering

- Studentombudet skal årlig rapportere om sin virksomhet til rektor ved at det utarbeides årsrapporter. Årsrapporten skal legges fram for LMU og NTNUs styre som orienteringssak. Studentombudet skal orientere rektor fortløpende om spesielt alvorlige saker, eller saker som er av prinsipiell betydning.



Taushetsplikt og innsyn

- Studentombudet har taushetsplikt etter forvaltningsloven §13 om forhold hun/han blir kjent med gjennom sitt virke.
- Studentombudet har bare innsyn i taushetsbelagte opplysninger i den grad studenten det gjelder har gitt samtykke til innsyn.
- Spørsmål om innsyn i saker hos studentombudet følger reglene i offentleglova (lov 19. mai 2006 om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd).

Varsel om kritikkverdige forhold

- Studenter kan varsle studentombudet om kritikkverdige forhold (f.eks. lovbrudd, mobbing, trakassering, brudd på sikkerhetsrutiner) som berører studentenes situasjon. Studentene kan varsle anonymt via studentombudet. Hvis studenten ønsker at det skal være konfidensielt hvem som har varslet, skal studentombudet gjøre oppmerksom på at det kan være begrenset i hvilken grad saken kan forfølges.



Vedlegg 4 – kort beskrivelse av hver enkelt kategori

Beskrivelsene av hver kategori er ikke uttømmende.

Eksamen:

Under denne kategorien faller alle henvendelser som knytter seg til prøving av studentens kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse som gir grunnlag for fastsettelse av karakter i et emne. Se for øvrig definisjonen av «vurdering» og «delvurdering» i studieforskriftens § 1-2.

Praksis:

Under denne kategorien faller alle henvendelser som knytter seg til studentenes gjennomføring av praksisutplassering. Henvendelsene kan omfatte alt fra generell råd og veiledning om regelverket i tilknytning til praksisgjennomføring. Henvendelsene kan av og til ha forgreininger til andre kategorier som f.eks. studentens psykososiale læringsmiljø. Dersom henvendelsen i hovedsak omfatter studentens læringsmiljø vil den registreres under læringsmiljøkategorien.

Studierelatert:

Under denne kategorien faller de henvendelser som generelt omfatter studierelaterte spørsmål. Dette er en sekkebetegnelse, og henvendelsene kan omfatte spørsmål knyttet til pensum, obligatoriske aktiviteter, undervisning, endring av studietilbud, programplaner og emneplaner og andre forhold som er relatert til studiet, og som ikke naturlig faller inn under de øvrige kategoriene.

Tilrettelegging:

Under denne kategorien faller de henvendelser fra studenter som handler om tilrettelegging av vurderingssituasjoner eller dispensasjoner.

Læringsmiljø:

Under denne kategorien faller de henvendelser fra studenter som omfatter studentenes fysiske og psykososiale læringsmiljø og andre forhold relatert til helse, miljø og sikkerhet.

Trakassering:

Under denne kategorien faller alle henvendelser som knytter seg til påstander om trakassering i henhold til definisjon av begrepet som fremgår av likestillings- og diskrimineringsloven § 13 andre ledd.

Seksuell trakassering:

Under denne kategorien faller alle henvendelser som knytter seg til påstander om seksuell trakassering i henhold til definisjon av begrepet som fremgår av likestillings- og diskrimineringsloven § 13 tredje ledd.

Fusk:

Under denne kategorien faller alle henvendelser som knytter seg til saksbehandling av fuskesaker i medhold av UHL. § 4-8, 1 b).

Disiplinærsaker:

Under denne kategorien faller alle henvendelser som knytter seg til saksbehandling av øvrige saker som gjelder utestenging og bortvisning.

Opptak:

Under denne kategorien faller de henvendelser som omhandler opptak til studieprogram eller enkeltemner på NTNU.



Personvern:

Under denne kategorien faller de henvendelser som knytter seg til oppbevaring og behandling av personopplysninger og spørsmål knyttet til anonymitet i ulike sammenhenger.

Annet:

Under denne kategorien faller alle henvendelser som knytter seg til studiesituasjonen som ikke naturlig faller inn under noen andre kategorier.

Utenfor ordningen:

Under denne kategorien faller alle henvendelser som ikke knytter seg til studentenes «studiesituasjon». Slike henvendelser vil ikke omfattes av studentombudsordningen.

